PYK-UTSTÄLLNING 2018
Hamnen i Mölle – dåtid – nutid – framtid

Liv och utkomst

Mölle nämns i skrift första gången år 1491 i danska handlingar, men byn har säkerligen funnits långt tidigare. Under 1000- och 1100-talen växte fiskelägen upp längs den skånska kusten som ett komplement till jordbruket. Till en början var det bondebefolkningen som säsongsvis befolkade fiskelägena, inte minst när sillen "gick till". Ännu på 1400-talet var det på vissa håll förbjudet att bo i fiskeläget över vintern, men mot slutet av medeltiden blev det tillåtet. På 1500-talet växte det fram en mer permanent yrkesfiskarkår. Parallellt med fisket växte också handeln. När fiskesäsongen var över användes båtarna för handelsfärder utefter Öresund och Hallandskusten. Fiskarna kombinerade fiske med att vara handlande båtförare. Under senare delen av 1800-talet var handelssjöfarten betydande.

Viken

För att kunna bedriva ett effektivt fiske var man beroende av att kunna förtöja båtar och ta iland fångsten på ett säkert sätt. På den tidigaste kartan över Kullen framställd av Jöns Collén 1685 ser man att Mölle Fiske ligger vid en naturlig vik, Fiskere Wijken. Den är relativt skyddad från sydvästliga vindar. Någon utbyggd hamnanläggning finns inte på kartan.

Kåserna

På 1680-talet bestod Mölle av två gårdar och cirka 30 fiskarehus. 64 vuxna skattepliktiga Möllebor var mantalsskrivna 1684. Därtill kom 9 fattiga. Namn som Pijk/Pyk och Brandt går tillbaka till den här tiden. Det var ett stort behov av skyddade platser för att lägga till med båtar som gav det dagliga levebrödet. De första kåserna bör ha legat ungefär där dagens hamnanläggning ligger idag. Kåserna var ett slags stenpirar och båtarna kunde dras in mellan dem. Sprötbåtarna var grundgående och kunde dras in och upp vid lastning och förtöjning.

Den tidiga hamnen

Befolkningen på Mölle växte och därmed fiske och handel. På en karta från 1755 ser man att antalet kåser är ganska stort. Dessutom finns det en utbyggd hamnanläggning. Den består söder ifrån av två bågformiga hamnarmar, som bildar en liten hamnbassäng med två fots vattendjup och med cirka 50 alnars diameter. Sedan följer ett antal kåser och därefter en större s.k. lastagebrygga av cirka 50 alnars längd, och med ett breddat brohuvud. Längst norrut finns ytterligare en grupp kåser – Norre Kåser. Det är de sist tillkomna kåserna som finns kvar än idag. Trots att de skadats av stormar ser vi dem strax norr om hamnen. Botten utanför viken är lodad och kartan anger djupet, markerar grunden och visar mätstenen Lilla Quigan. Vägbrytaren Ören byggdes under 1760-talet för att ge skydd åt båtar som lastade sten från stenbrotten norr om Mölle för transport till befästnings- och hamnbyggen längs Öresund.

Lilla hamn

På 1830-talet hade fisket och sjöfarten utvecklats så att utrymmet i hamnen inte räckte till, inte heller djupet.
Man beslöt att utvidga hamnen med ytterligare en större lastagebrygga. Denna bildade tillsammans med den redan befintliga bryggan en enhet med insegling i ganska skyddat läge. Det blev den hamn vi kallar Lilla hamn idag. När sillen gick till var det livligt i hamnen när den skulle tas i land. Konstnären Joachim Ferdinand Richardt målade hamnen 1843.

Gamla mått

1 Aln = 2 Fot = 59,4 cm
1 Fot = 29,7 cm

Hamnfyren

När den nya hamnen var färdig år 1881 satte man också upp ett litet sexkantigt trätorn med en fyrlykta på pirnocken. Denna hamnfyr tändes för första gången den 20 juli 1881. Fyren tändes och släcktes manuellt. År 1942 var det dags att byta den gamla fyren mot en modern AGA-fyr. Det är den fyren som nu fortfarande står på piren och leder seglare in i hamnen. Den gamla fyren är uppställd på hamnbacken vid Lilla hamn, strax intill denna utställningsmonter.

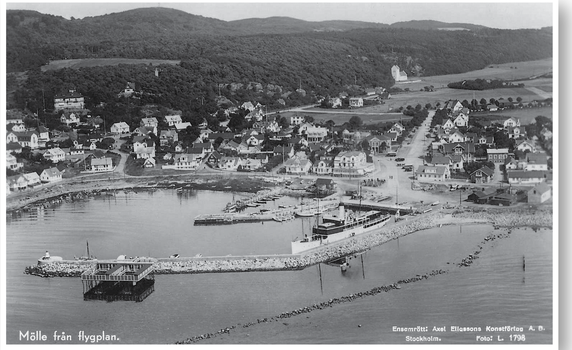

Stora hamnen

En ny stenbrytningsperiod kom igång mot slutet av 1800-talet med nya krav på hamnen för lastning. Turister från Danmark och Tyskland sökte sig till Mölle och Kullaberg. Passagerarfartyg behövde kunna lägga till i Mölle. Hösten 1878 satte arbetet med den stora hamnen igång. Varje vuxen manlig invånare skulle utföra tio dagsverken årligen, eller betala en viss summa pengar. Kostnaden för den nya hamnen uppgick till 44.800 kronor. Man erhöll statsbidrag på 29.000 kronor. Efter nära tre års arbete blev hamnen klar, och avsynades på hösten 1881. Den stora piren som fullbordade hamnen gav förutsättningar för den stadigt ökande strömmen av turister som anlände med fartyg till Mölle

Sillfisket

Sillfisket var en av årets största händelser i Mölle hamn. Redan julveckan året innan, hade man "drocked sej i lag", d.v.s. haft en trevlig kväll ihop. Lagen kunde vardera bestå av 4-6 man. Under våren förbereddes närdingarna, d.v.s. sillgarnen. Det var ett arbete som främst var kvinnornas ansvar. Varje medlem i laget hade vanligen sex närdningar. Sillfisket började den 11 augusti, "Susanna-dagen", och pågick i sju veckor, fram till Mikaeli afton i slutet av september. Då upplöstes sillfiskelagen och man delade på vinsten. 200-300 kronor per man ansågs som ett gott resultat. Mikaeli-aftonen vankades köttsoppa, den traditionella avslutningsrätten på sillfisket, i snart sagt varje Mölle-hem. Sedan vidtog handelsfärderna.